

Nationaløkonomisk Forening.

D. 25. Oktober 1900.

Foreningen afholdt d. 25. Oktober sin årlige Generalforsamling. Direktør Rubin fremlagde Regnskabet, hvorefter Kassebeholdningen i Aaret 1899 var gaaet ned; men der var Grund til at haabe, at denne Nedgang ikke fortsattes. Tidsskriftet var nu gaaet over til »Det Nordiske Forlag«, og Alt saa foreløbigt lovende ud. Det var forøvrigt glædeligt, at man saa længe havde kunnet holde Tidsskriftet oppe; videnskabelige Tidsskrifter af denne Art kæmpede jo ofte med meget vanskelige Forhold.

Direktør Slomann fremsatte nogle Anker med Hensyn til forskellige redaktionelle Artikler i Tidsskriftet. Efterat Direktør Rubin havde repliceret, skredes der til Bestyrelsesvalg.

Direktør Rubin meddelte, at to af Bestyrelsens Medlemmer ønskede at trække sig tilbage, nemlig Finansminister Scharling og Professor Falbe Hansen. Begge havde i en meget lang Aarrække, lige siden Foreningens Stiftelse, haft Sæde i Bestyrelsen, og de mente derfor nu, stærkt optagne, som de vare, af anden Virksomhed, at turde fratræde. Bestyrelsen

foreslog i de Fratrædendes Sted Professor Harald Westergaard og Folkethingsmand, Direktør Neergaard. Et Medlem, Redaktør Birck, foreslog Kontorchef Schovelin.

Kontorchef Emil Meyer bragte i hjertelige Ord de to Fratrædende en varm Tak for det store Arbejde, de omtrent i en Menneskealder havde udført i Foreningens Tjeneste.

Ved Akklamation genvalgtes de tre øvrige Bestyrelsesmedlemmer — Redaktør Hertel, Grosserer Muus og Direktør Rubin — hvorefter der skredes til skriftlig Afstemning over Valget af de to nye blandt de tre foreslaede Kandidater. Valget, der lededes af Overretssagfører Ludv. Simonsen, gav til Resultat, at Professor Westergaard og Folkethingsmand Neergaard valgtes med henholdsvis 52 og 49 Stemmer; paa Kontorchef Schovelin faldt 6 Stemmer.

Bestyrelsen — der altsaa nu bestaar af d'Hrr. Redaktør Hertel, Grosserer Muus, Folkethingsmand, Direktør Neergaard, Direktør Rubin og Professor Westergaard — afholdt senere konstituerende Møde, og her valgtes Direktør Rubin til Foreningens Formand.

Efter Generalforsamlingen holdt Kontorchef E. Meyer Foredrag om

de øjeblikkelige Rente- og Prisforhold.

Taleren mindede om den tidligere Tro paa en tiaarig Rythme i Prisbevægelsen, en Rythme, som Jevons

havde sat i Forbindelse med Solpletterne, men som den sidste Tid havde svækket Troen paa. Bølgebevægelsen var dog tydelig nok, var den end ikke saa regelmæssig, som man før havde ment. Ved Hjælp af Economists Indexnumre skildrede Taleren da Bølgebevægelsen i de sidste 30 Aar med den stærke Stigning til 1876, det dybe Fald til 1885, den langsomme Stigning til 1890, de faldende Priser i Halvfemserne og nu endelig de sidste Par Aars hurtige, tildels voldsomme Opgang. — Med Hensyn til denne var det af Interesse at faa konstateret, hvilke Varer der var berørte af Stigningen og hvilke ikke. Og her var det da overordentlig betydningsfuldt, at saa vigtige Artikler som Kornsorterne — navnlig Hvede — saa godt som ikke var draget med ind i Bevægelsen, men til den sidste Tid havde holdt sig nogenlunde uforandret i Pris. Andre Artikler var vel revne med, men dette skyldtes tildels særegne Aarsager og kunde kun siges med Hensyn til Bevægelsens sidste Periode. Dette gjaldt saaledes Bomuld, hvis Prisopgang skyldes det ringe Udbytte af den amerikanske Bomuldshøst. Hvad der derimod maatte siges at have været Prisstigningens egentlige Genstande, det var Industriens og Byggevirkensomhedens — hvortil Taleren regnede saa vel Jærnbane- som Husbygning — mange Artikler, det var Mursten og Cement, Kul, Jærn og Staal, overhovedet alle Metaller. For flere af disse Artiklers Vedkommende paaviste Taleren Stigningen ved Hjælp af Tal. Nogle maatte dog vist siges at have kulmineret, saaledes Jærnet. For en enkelt Vares Vedkommende, nemlig Uld, var Reaktionen allerede i fuld Gang.

Havde Bevægelsen i Priserne saaledes været synlig

nok, havde den med Hensyn til Renten ikke været mindre iøjnefaldende. Ogsaa her paaviste Taleren Bevægelsens rythmiske Karakter og markerede med Tal dens Omfang. Lavest havde Renten været i 1895, da Bank of England noterede 2 $\frac{0}{10}$. Ogsaa den tyske Rigsbank havde da været nede paa et Minimum. Og med denne mere officielle Notering var selvfølgelig Privatdiskontoen fulgt. De sidste Par Aar havde imidlertid ogsaa for Rentens Vedkommende en stærk Stigning at udvise, om end Gennemsnitssatserne i Tyskland allerede var lavere i 1900 end i 1899. Herhjemme havde vi i det Store og Hele fulgt den almindelige Bevægelse, dog var for vort Vedkommende Gennemsnitssatserne højere i Aar end i Fjor.

Var Diskontoen end det mest følsomme Udslag af denne Bevægelse, saa var dog Renten for de mere varige Kapitalanbringelser fulgt ganske godt med. Taleren paaviste dette nærmere og søgte med en Række Tal at markere Svingningerne i Kurserne paa saavel vore Stats- som vore Kreditforeningsobligationer.

Sammenholder man nu de to Bevægelser, Svingningerne i Priserne og Svingningerne i Rentens Højde, saa kan man ikke være blind for den nære Forbindelse imellem dem. Ganske vist følges de ikke Skridt for Skridt. Renten stiger ikke samme Maaned, ikke en Gang samme Aar som Priserne, og til nogle Tider er den trægere at rive med end til andre. Men tager man Bevægelsen i store Træk, er Forbindelsen tydelig nok. Den er let at konstatere baade i 50'erne, 60'erne og 70'erne, og heller ikke for nærværende Situations Vedkommende kan man drage den i Tvivl.

De høje Priser er Følgen af et stærkt Forbrug af

Raaprodukter og af den stigende Arbejds løn. Og ethvert Forbrug af Raaprodukter er ensbetydende med en Fastgørelse af Kapital. Kommer der saa et Misforhold mellem Forbruget og Forraadet af flydende Kapital, maa Renten stige. Trods de senere Aars Forøgelse af Guldproduktionen har de sidste 2 Aars stærke Udvikling derfor krævet en betydelig Tilvæxt i de bankmæssige Omsætningsmidlers Størrelse. Taleren paaviste dette nærmere navnlig for Englands og Tysklands Vedkommende. Først af alt faldt maaske den store Udvidelse af Seddelmængden i Øjnene, men ogsaa de ikke seddeludstedende Bankers Vexelbeholdninger var stegne betydeligt. Begge Dele viser den stærkt forcerede Benyttelse af Krediten.

Spørger man nu om Aarsagerne til de her omtalte Bevægelser, ligger det nær at tænke paa den stærkt forøgede Guldproduktion. Taleren tillagde dog ikke denne nogen overvejende Indflydelse, men hørte paa den anden Side heller ikke til dem, der fuldstændig negligerede dens Betydning. Det, det gjaldt om, var her som overalt at finde Midten mellem de yderliggaaende Anskuelser. I Forbindelse med Spørgsmaalet om Guldproduktionen stod Spørgsmaalet om, hvilken Virkning Genoptagelsen af Transvaals Guldminer vilde faa. Det var vanskeligt at agere Spaamand her. Guld mængden virkede gennem saa mange Mellemlid, at det var umuligt at sige noget om dens endelige Virkning. I 50'erne havde Forøgelsen utvivlsomt stimuleret den økonomiske Virksomhed, men i Begyndelsen af 90'erne havde man ikke mærket noget til en saadan Indflydelse. Den Gnidningsmodstand, som Utilbøjeligheden til Spekulation og Kapitalforøgelse øvede, havde

da været for stærk; først da andre Aarsager overvandt denne Utilbøjelighed, kom Guldets Indflydelse frem. Blandt disse Aarsager kunde nævnes de politiske: Krigene. Vi havde jo haft adskillige af disse i de senere Aar. Taleren mindede om Krigene mellem Grækenland og Tyrkiet, Spanien og Amerika, Transvaal og England og endelig mellem Europa og Kina. De havde slugt og slugte fremdeles store Værdier, der maatte erstattes. Dog var de kun et Moment blandt flere. Det er Kapitalanbringelserne i andre Virksomheder, der er de vigtigste. Skulde man i Korthed sammenfatte sine Anskuelser angaaende disse, kunde man sige, at de sidste Aars stærke Opsving var en naturlig Reaktion mod den lave Rentefod i de foregaaende Aar. I nær Forbindelse med denne stod den ringe Udsigt til fast og varig Kapitalanbringelse. Taleren havde tidligere gjort opmærksom paa, hvor lidt Elektriciteten blev benyttet i Industriens og Transportvæsenets Tjeneste, og at der paa dette Punkt engang maatte ske en Forandring. Dette blev Tilfældet fra Midten af 90'erne. Da var Rentefoden saa lav, at Pengeanbringelser, der tidligere ikke havde kunnet betale sig, nu blev frugtbringende. For Exempel kunde man nu anlægge Sekundærbaner i stor Maalestok, og ogsaa Elektricitetens Benyttelse tog nu Fart. Den livligere Kommunikation fremkaldte endvidere Stigning i Fragtfarten, og hermed fulgte en stærkt forøget Dampskibsbygning. Fremdeles maatte Landbrugets Industrialisering erindres. Naar Kul og Jærn var stegne saa højt i Pris, skyldtes dette i Virkeligheden ikke mindst Landbruget, hvilket man maaske var tilbøjelig til at overse. Til alt dette kom saa endelig Stigningen

i det personlige Forbrug, ikke mindst af Husrum, hvoraf atter fulgte Fremgang i Husbygningen og de med denne forbundne Industrier.

Angaaende Fremtiden kunde der vel paapeges visse Tendenser til at drive Renten nedad. Men overfor disse stod bl. a. det Arbejde, der maatte udføres efter Krigen i Afrika, hvilket vilde kræve store Kapitaler. Ned paa det lave Niveau, vi havde staaet i Midten af 90'erne, mente Taleren ikke vi foreløbig kom.

— Da ingen ønskede Ordet efter Foredraget, sluttede Direktør Rubin den officielle Del af Aftenen med en Tak til Foredragsholderen for det interessante og oplysende Foredrag.

D. 29. November 1900.

I Mødet d. 29. November indledede Dr. G. Cassel en Forhandling om det Offentliges Ejendoms- eller Beskatningsret overfor Værdiforøgelsen af Byernes Grunde.

I den Diskussion, der knyttede sig til Dr. Cassels Foredrag, deltog d'Herrer: Dr. Knut Wicksell, Kontorchef E. Meyer, Folkethingsmand P. Knudsen, Professor Westergaard, cand. jur. Warming, Raadmand Marstrand og Ingeniør Johannsen.
